

GÉPIRÓ—HANGVERSENY

V E S Z T E G   F E R E N C

SZEMÉLYEK:

KATONA

MATRÓZ

(És két, más-más hangú írógép időnkénti pötyögtetése.)

(Bevezetőül John Cage Variations II. c. művének preparált zongorahörgései.)

KATONA: Üdvözöllek Özséb. Ettől leszel csak igazán megüdvözült tengeri matróz. *(Matatás zaja.)* Kinéztem már itt magamnak egy írógépet, amelyet időnként kölcsön szeretnék kérni, most azonban, vasárnap lévén, nincs kiáltás-közelben a gazdája. *(Énekelve.)* „Valahányszor gondolkodok reája.” *(Elkomorodva.)* Így mindkettőnknek végig kell járnunk azt a tortúrát, amely a hangos-kézzel írt levelekkel jár. Nekem, ügyelve az érthetőségre, lassan kell hangoskodnom, mondatokkal a gondolataim mögött, neked pedig talán mégis bibelődnöd kell egy-egy hangfoszlánnyal, mire megfejted, pontosabban, hogy a megfejtés következményét is befoglalj: megfejted, s ha hozzágondolsz valamit, megfejted az értelmét. *(Feketekávéét hörpintve.)* Most azonban időm is van, s fűtött helyiséget is találtam, amelyben saját gyártmányú feketekávé mellett egyedül lehetek, belülről, hogy ne érthess szánt szándékkal sem félre, zárt ajtó fedezékében *(Cage zongorahörgése)*, s a körülmények ilyen szerencsés találkozását vétek lenne botfüllel elhessenteni. *(Elmélázva.)* Amúgy is állandóan fájdalmat

és lelkifurdalást gubancolva kísértenek bennem az ilyen elherdált pillanatok.

(Cage.)

(*Kioktatóan.*) Ezt neked jól kell tudnod, ha az évekkel ezelőtti önmagad is ilyen volt! (*Mókásan, bohóckodva.*) Tyűű, micsoda öröm visszatekinteni! És ezt a kínosan rendszerezett hangos-oldalt hallani! Esetleg látni a *Híd*ban... Azt hiszem, minden... tőlem telhetőt megtettem az érthetőség érdekében. Jól idomított sor-katonák, hangfoszlányok! (*Kopogás, majd léptek zaja, ajtónyitódás és -csukódás, kivehetetlen dörmögés, röhögés.*) (*Meglepődve.*) No-no, várjatok egy kicsit! (*Sugdolózás, ajtócsapódás, léptek el, majd csend.*) Mégiscsak megzavartak. (*Ünnepélyesen.*) De kellemes zavarás volt, a délutáni üzemanyag-beszerezést beszéltem meg. (*Elgondolkozva.*) Szóval... jól idomított sor-katonák, hangfoszlányok egy nehezen idomuló sorkatona degradálódott gondolatainak barázdái. (*Felelősségrevonóan.*) Hol van már az az eke-idomár, aki új barázdát szánthatna... Az ilyen lassú-vallomásnak meglenne az az előnye, hogy az ember akarva-akaratlanul unalmában a kelleténél is jobban rendszerezi a gondolatait. (*Torkát köszörüli.*) Ha az ilyen krákogást, a környezet bélyegét nem is iktathatja ki belőlük. (*Cinikusán.*) Az előny ebből az, hogy rászokhat egy újfajta gondolkodásmódra is, bár az izgága gondolatmenet SZIGORÚ rendszertelensége sem véletlen olykor. (*Kackiás trombitaszó.*) A lassú-gondolatmenetet azonban most, ebédre fűjják a kürtöt, tragikus hirtelenséggel befejezem. (*Eszelősen.*) A lassú rendszerezésnek viszont ez a hátránya. (*Ünnepélyesen.*) Legközelebb, mire hozzáidomulsz a hangomhoz, hogy a végletekig variálható szakterminológiával éljek, gyorsabban, többet. Ülel Ménrót.**

MATRÓZ: (*higgadtan*) Mielőtt jót röhögnél, húzd be a vitorládát, te istenverte taknyos. Hisz oélhoz értél, megpihenhetsz.

KATONA: (*írógép-kopácsolás zajában*) Kedves Őzséb! Ismét egy sóhaj, ismét egy kezdeményezés, vállalván a kezdeményezések felelősségteljes mivoltának ódiúmat. (*Ásít.*) Éjjeli ügyeletes vagyok, versekbe, novellákba burkoltan próbálom túlélni. (*Titokzatosan.*) A parlamentről készült képeslapot, melyet a madagaszkári attasétól loptál, megkaptam, s az igen tartalmas üres része új gondolatokat ébresztett bennem. Napokig olvastam. (*Incselkedő hangnemben.*) Az új gondolatok fürge kifejezésében pillanatnyilag az

gától, hogy a fáradtságtól, (*Magában.*) tegnap meg egész éjjel faliújságot csináltam, tehát a fáradtságtól denevéreket és fehérege-reket látok, melyeknek furcsa mászkálása minden figyelmemet leköti. (*Felsőhajtvá.*) Bár az italtól deliriumtremensizálnék! Az talán még elviselhető. (*Kedvetlenül.*) Állóképben vagyok, Űzseb, állóképben. És mintha végeláthatatlan tengerben úsznék valami utópisztikus szárazföld felé, mely kétszáz-valahány napra van tőlem. Szóval nem is érdemes pontosan kiszámítani.

MATRÓZ: Ménrót koma, te katona,
 ide kullancs, ne oda, nosza!
 Mondám néked, ne restelkedj,
 ámbár ménnel, lucskos vérttel,
 zsoké pajti,
 te csak bízva szerelvényezz!
 Jön majd persze, nyalka farka,
 légyfogókkal, nagy bunkókkal,
 s ledöngölnek, lecsapolnak, — sej, merszem,
 imígyen az én figyelmeztetésem.

(*Tangerine Dream Rubycon c. hanglemezeről az első tétel záróakkordjai.*)

Űrge-bürge rajtad áttal, meglásd,
 bérenc leventék tömött sorai
 vágtatnak iramolva háttal.
 S ha netán kérdeznéd:
 Hova, merre e kackiás had, mivégre?
 Felelné az echós rigmus: Semerre!
 — satrafákhoz madártejre.

(*Cage idézett művéből egy taktus.*)

KATONA: A „Ménrót koma, bélött néked e lakoma” nem szenilitás, parafrázis! indítású episztolád nem értettem félre, ha csak nem sértegetni, akartál... (*Cinikusán.*) Na-a-agyon tetszett. Rögtön aznap — stílusgyakorlatként — el is kezdtem egy írógép-válaszverset az üres papirosra, melyet, gondolom, erre a célra is küldtél. A folytatást azonban nem én tervezem. A te írógép-kopácsolásaid mindig ösztönzőleg hatnak rozsdásodó elmémre. (*Elröhögi magát*) Úgyhogy — és ezt sajnos nem én ta-

láltam ki —, ha megkérdeznéd tőlem, mi az, ami kicsi, sárga és kapar, azt válaszolnám: kínai nőgyógyász. (*Cage kaparó-dörzsölő preparált zongorája — fülsértő sercegéssel, pattogással.*) Nem vagyok abban a helyzetben, hogy követhessem Kuczka Péter tanácsát: naponta két-három verset írni, nem közölni egyet sem évekig — óriási erőtartalék! Ehelyett nem írok egy verset sem, viszont közlök. Persze, ezt nehezebb megcsinálni, Kuczka Péter! (*Megrökönyödve.*) De mit keres itt ez a párbeszéd? És az-e vajon? Hiszen ez egy MÁSIK kalózádió! Vagy ugyanannak a rádióknak egy másik adó-rétege? Rétes? Törökméz? (*Robbanás.*) Durr! Haha! Sátáni kacajjal Mephisto távozik, függőnyt hullajt. Lőporfüst.

MATRÓZ: Na, öcsém, miután nagy kerülőkkel alaposan kifaggattalak, s megismertem fantáziádat és részeges kalandjaidnak hátterét, most egyelőre hűvösre teszek. Mindaddig, amíg a madagaszkári ünnepségek el nem múlnak, s a magas rangú vendég barátaim el nem távoznak vitorlás jachtomról. A gyanakvás ugyanis könnyen beköltözhet a fejedbe.

KATONA: (*dühét leplezve*) A feketehumorom itt egyre csiszolódik, vagyis egyre feketébb lesz, és egyre inkább elvész a sötétben a humor.

MATRÓZ: Fiacskám, gépelj bátran, kevésbé velős-rövideket. (*Mindkét ócska írógép összevissza kattog.*) Beszélj ki magad nyugodtan.

KATONA: (*felszabadultan*) Álnok cselszövő,
kopjával-felfegyverkezett!

Elmédből

mily ármány csörgedez?

Hangtompítós vocativus: Ó!

Cseles provokátor, kinek dolgozol?

Kinek gyűjtögeted

a hangos-oldalaimat:

jachtod számára önös érdekekből?

Vagy irodalomtörténetet

farba rúgni velek?

MICSODA ALAK!

Az alak nem te vagy,

Velek az alak,

trafóállomáson

törni ablakokat...

(*Üvegcsörömpölés zaja.*)

Tyűű, micsoda darab!

Mennyi gyanúsítás!

Spulniba harap a tompított tű,

— hegyes lelkületű szerszám, bizony az.

NA! Mit mond?

(*Nyugodtabban.*) Eddig a próza. Még csak annyit, hogy témájának farkát húzálja a ritmus. (*Trombon-ellenpont.*) A Nap lemenőben, ezt szó szerint értsd. Öltsd ismét magadra hős vérted, te csikos rém, bűvészmutatványaid a kitört ablakon öntsd ki, katona-markomba hullanak a csöppjei. Továbbra is marad bátor csodálója, Ménrót.

(*Csatazaj, gépfegyverropogás, csend.*)

KATONA: (*házbulizaj-zsibongásban*) Egy közös barátunk kastélyából kelezem újabb páncéltörőmet, habzsolva ködöt, körtét, léghajót, örömet, ronda rímet, csutakolva kurváját. Fogyó holdként kerekedő, pálinkával, lassan kiszáradó torkot. Tortát! Azt ennék most, nassolni-mindig-vidám: Én. Tormát törni, dióhéjban ennyi a mese, körtét, mint Cicero volt egykoron. Annyi zűrzavar! Ó, és mennyi benne a korom. A pacalpörköltet pedig — már a pacal miatt is — utálok, mint a gigerlit, hogy csiklandó hasonlattal éljek rögtön(k) ... megrögzött gyöngyhalász módra. Aztán amúgy is ... lassan ... lepereg ... szivárogni fog belőlem évekig, csintalankodó szörnyeteg, szuronyos szőrgubanc, varjúcsőről-menekülne-csiga. (*Pocsolyakoncert: tavaszi.*) Ismered ezt a megbénult szellemet? A napok trombitaszóra sorakoznak. Arcokra tapétát lakkoznak, fekete-fehéret ... templomba, kuplerájba valót, szivacsosat. Beszívni! Megbúbolt bánatot. Mint az orosz-lán ...

MATRÓZ: Mit hallok? Ügyek sompolyognak valami folyóirat körül? Nem, erről nem tudok semmit, minthogy gondolatpattintó nem vagyok. A pro és contra megvitatása csakugyan hosszadalmas lenne. Majd ha a kimondott szavak harcomezejére lépünk, ügyesen szövögetve ki-ki a maga hálóját, szóról szóra ugrálva, nehogy belelépjen egy bűzlő gócpontba ... Ám, ami külön is érdekes itt, az a dolog erkölcsi oldala. Ez pláne hosszadalmas! Vanak helyzetek és dolgok, melyekben — hogy doktori parókában

fejezzem ki magam — a *dolog* lényegénél vagy más esetben a történelmi helyzeténél fogva az embernek minden vészkijáratot lezárva kell döntenie, olykor mérlegelések után, olykor rögtön. A mi esetünkben azonban — az az érzésem — mindenből mester-séges, vagyis mesterkélt erkölcsi és más problémákat szítanak, melyek botcsinálta problémák lévén (*Félre.*) — kell időnként néhány fadarab a pislákoló irodalmi tűzre — botcsinálta erkölcsi és más alapállásokat eredményeznek. Nem tudom persze, hogy mi a helyzet, egyoldalú és kevés róla az információm.

KATONA: Ugyan Pözső, annyi mindenre asszociálunk ilyeneket, írva-olvasva ... hogy ... ezt a gondolatcsomót, ki tudja, melyik csápjánál ragadjuk meg ... Tényleg, lehetetlen itt és így ... kibogozni.

MATRÓZ: Vajon milyen lehet viszonylagosan hangulatskálázni?

KATONA: Psyché a megmondhatója.

ELSŐ HANGTÉR: (*visszhangban vibráló recsegéssel*) Ő-ő-ö-zst-é-é-éb.

TÁVOLI H.: Őzsőb, elfogadható férfinév, a görögöből latinosított *Eusebius* rövidüléséből.

GYEREKHANG: Nem brazil labdarúgó.

TÁVOLI H.: Jelentése: istenfélő, jámbor. Becézése:

GYEREKHANG: Őzse, Őzsi, Őzsike, Pözső, Pözsóka.

MÁSODIK HANGTÉR: (*el-elcsukló dudorászások leblendálásával*) Mé-é-én-én-én-én-én ... ÉN ... én-rót. Ménrót.

TÁVOLI H.: Ménrót, elfogadható férfinév. A magyarság mondái ősapjának nevéből. Eredete bizonytalan.

(*Bartók Cantata profanájának zárótételére rájátszani az Este székelvényénél-t*)

TÁVOLI H.: (*kérdőn*) Becézése?

GYEREKHANG: Menkó.

TÁVOLI H.: Ménykű?

GYEREKHANG: Meni, Menike.

TÁVOLI H.: (*szerbhorvátul*) Meni?

GYEREKHANG: (*franciául*) Menü.

TÁVOLI H.: Menüett?

GYEREKHANG: Rokon név:

TÁVOLI H.: (*közbeavágva*) Nimród.

SZTENTORI HANG: Sült tökök, ültök, mint a kopott gyöngyök.

(Tibeti papok imamalmainak kereplése és öreg remeték krákogása)

GYEREKHANG: Zúrzavaros.

TÁVOLI H.: Hol a cselekmény? A konfliktus?

GYEREKHANG: Nem folyamatos.

KATONA: Nem Vesta-szűz! Visztula-parti osztag. Vessző-hegyen fogant tűz. V-infláció. Víz-szag.

MÉNROT: *(rezignáltan)* Erről jut eszembe.

KATONA: Köpjenek agyba-főbe,
verjenek szembe,
húzzanak be a vízvezetékcsőbe,
csak orrukról
töröljék le a
SÜLTÖKÖT.

MÉNROT: Beköszöntött a merengés marhakuruzsló ünnepe.

KATONA: Prandaszép.

MÉNROT: Lucskos-kurva napok.

KATONA: Nyugi, nyugi, pasikám.

MÉNROT: Majom-paradoxon szerelem!

KATONA: Minő pákászkodás ez, hogy te engem ennyire...

MÉNROT: Te pajkos-prasnya kiscuci pörsedékes katonacsákkóval a purzsádon.

KATONA: Bélyegtelen fekete pursa kanca.

MÉNROT: Méltóságteljesen bújócskázó anyakankalin.

KATONA: William Blake?

MÉNROT: Nem. Bővízű slágerszírén, pikulás perváta. *(Köhint.)*
Eszelős pipaszó.

(The Human League DARE! c. nagylemezéről lejátsszatni az A-oldal első számának „Chorus”-refrénjét: THESE ARE THE THINGS... THE THINGS THAT DREAMS ARE MADE OF...)

(Rekedt trombitaszó.)

KATONA: Csendes könyvtárosi munkámba beletrombitálnak mostanában holmi prózai zaklatásokkal: a legénység táborozáson van, s így kénytelen vagyok itt-ott ügyeletesi és más futkosást szorgalmazó munkálatokban részt venni, amíg ismét nem lesz teljes a létszám. Ezért nincs különösebb rádió-levéliro hangulatom. *(Fel-*

erősödő írógép-kopácsolás.) Csupán élvezem egy kicsit, hogy anynyi idő után megint játszadózhatom az írógéppel.

MÉNROT: Oké.

KATONA: Mit ragasszak még hozzá? Ronda, borús idő van, depressziósok kánaánja, még a kocsmajót is becsukják ilyen időben.

MÉNROT: Halovány.

KATONA: Föntről lefelé, le, egész le, ahol már nem is látszik a homoktól.

MÉNROT: Csak sejteni lehet.

KATONA: A homokszemek vinnyogásáról (*Cage zongora-horzsolásai*), a homokszemek vinnyogásáról, hogy van ott valami médiumból-kihullott.

MÉNROT: Ennyit?

KATONA: Ennyit.

MÉNROT: A Matróz én vagyok.

ÜZSÉB: A Katona én vagyok.

TÁVOLI H.: Makaó.

GYEREKHANG: Makaó a fedélzeten.

HARMADIK HANGTÉR: (*vibráló cisztola*)

TÁVOLI H.: Itt voltam. (*Visszhangban.*) Itt-itt-itt-vol-vol-tam-tam.

(Tamtam-dobok és trópusi éjszakák hangjai — tigrisbőgéssel.)

GYEREKHANG: (*kacagva*) Jaj, nagymami, milyen patetikus?!

NAGYMAMAHANG: Poca, poca, neh-neh! Poca, poca, neh-neh!

NAGYTATAHANG: (*fájdalmasan*) Ne mánd, ne mánd a vereszt!

SZTENTORI HANG: Karinthy Frigyes, ébredj! !

(A 20th Century Fox Presents „ALIEN” c. nagylemezéről lejátzatni a „The Droid”-ot — a csellóhangokat kiemelve.)

TÁVOLI H.: Merlin... Merlin...

(Az iménti nagylemezről rájátszani berobbanó hirtelenséggel a viszszerzést-gyógyulást: THE RECOVERY.)

KATONA: *(Az „ALIEN” háttéréből)* Metrók gyöngye, matrózfi, ebbe a hangoslevélbe nem lektorkodhatsz bele, mert nem hagyok neked elég sorközt, ami pedig annyira szükséges fanatikus működésedhez...

MATRÓZ: (*artikulátlanul*) U-u-u-u. Ü-ü-ü-ü-u-ó.

KATONA: Szóval, rögtön a visszaérkezésem napján.

MATRÓZ: Helyesbítés.

KATONA: Másnapján gigantikus költözködésbe kezdtem. A könyvtárat kellett átszállítani egy másik épületbe. Ezzel eltrappolt két hetem, de úgy, de úgy, hogy közben palacsintasütőt se tartottam a kezemben.

MATRÓZ: Én kis szadista.

KATONA: Aztán lefordítottam egy hangjátékot a kalózádióknak. (*Bizalmasan.*) Maradt még egy, azt az egyet, azt az egyet (*Szünetet tart.*) — is én fordítom le. S ilyen gyanús kalandok után jutok most hozzád, este fél tizenegy tájban, csend géppel és nyitott ablak mellett, élve a lehetőséggel, hogy ABLAKOT itt is lehet nyitni.

MATRÓZ: (*reszelős hangon*) Kipróbálom az *u*-t.

KATONA: *Ü*-t akartam mondani, de ez a gép (*Mikrofon-zúgás.*) csak lagymatagon pötyögtet.

MATRÓZ: Akkor hát megmaradsz az utólagos effektus-ráhuzigálásnál?

KATONA: Nuku. Peched van.

MATRÓZ: Miért?

KATONA: Mert megint nem fogom most befejezni: hoztak egy kis pálinkát. Aranyat ér ez a könyvtár, állam az államban, megfizethetetlen ilyen körülmények között egy efféle kis privát magánzug, szomorédes tivornyák és parázs viták színtere, palástolója, röpke-felejtések és lecsorgó mégis- emlékek-remények kazettája, kártyabarlang, könyvbörtön, és nagy-nagy színház, melyben csak rögtönzéseket lehet előadni, tiltakozásul vagy vigaszul a megjelenített hétköznapi ellen-ellenére, az ELSŐ KÖR.

MATRÓZ: És a második?

KATONA: Az, hogy még sincs peched. Vagy most van csak peched igazán. Nem hagyom abba. Erről jut eszembe, mekkora ellentéte a szép misztikának és a bölcs misztikának a marhaság-misztika.

MATRÓZ: Blöffölsz?

KATONA: Az abba hagyott dolgok egyszer önmaguktól kiteljesednek.

MATRÓZ: De miért ne lennél misztikus?

KATONA: Befejezett szó, tett úgyszincs. Maradok inkább a tényeknél: szar ez a gép. (*Visszás írógép-kopácsolás.*)

MATRÓZ: Írj mértékkal, de sokat!

KATONA: Okos ember maradjon a seggén, zajongjanak az agyalágyultak, hogy agyuk alá gyűjthassanak.

MATRÓZ: Adjak aprófát?

KATONA: Hagyjuk a strófát, sőtartót, akasztófát!

MATRÓZ: Történik valami.

KATONA: Így én. Ennyivel tűrhetőbb, és lelkifurdalásom sem lehet, hogy tétlenkedem.

MATRÓZ: Hanem?

KATONA: Hanem, ha kiürült a lakásod, azaz a kabinod, akkor most semmi akadály, hogy magadra zárd az ajtót, feltegyél egy Bachot, kinyisd az épp kéznél levő bátor szeszt és nagy sóhajjal

(Mélyen elhúzott sóhajlás.)

belekezdj egy monumentális hangos-levélbe, vagyis GÉPIRÓ-HANGVERSENYBE.

MATRÓZ: Így?

KATONA: Körülbelül.

MATRÓZ: Itt már nem rossz.

KATONA: Otthon jobb.

MATRÓZ: A többi otthonaimban még jobb.

KATONA: De a legjobb mégis ÚTKÖZBEN.

MATRÓZ: Helyesbítelek — ÚTBAN.

KATONA: Amíg a távozás és az érkezés közti űrben lebeghetsz.

MATRÓZ: Úgy van.

TÁVOLI HANG: *(kisebb szünet után)* Ott hagyták a porosálláson.

GYEREKHANG: Ott hagyták a porosálláson.

TÁVOLI H.: A bakát és a tengerészt . . .